

Instytut Pamięci Narodowej - Warszawa

<https://warszawa.ipn.gov.pl/waw/publikacje/ksiazki-warszawa/36345,Literaci-Relacje-miedzy-literatami-a-wladza-mi-PRL-w-latach-19561970.html>
24.04.2024, 06:58

Literaci. Relacje między literatami a władzami PRL w latach 1956-1970

Konrad Rokicki, *Literaci. Relacje między literatami a władzami PRL w latach 1956-1970*, Warszawa 2011, 560 s. + 32 s. (wkładka zdjęciowa)

„Dotychczas – rzecz ujmując w pewnym uproszczeniu – istniały dwa sposoby opisywania wzajemnych relacji władza–pisarze w PRL. Jeden można by nazwać »heroicznym«. Było w nim miejsce przede wszystkim na ukazywanie oporu i niepokorności znacznej części środowiska. W drugim modelu, który można by nazwać »kolaboranckim« czy wręcz »zdradzieckim«, było natomiast miejsce wyłącznie na poparte materialnymi profitami fascynacje komunizmem i współdziałanie niemałej części najwybitniejszych pisarzy polskich w budowie systemu oraz bliskie ideowe (i nie tylko ideowe!) współdziałanie z kolejnymi ekipami politycznymi. Niekwestionowaną zasługą Konrada Rokickiego jest to, że pokazuje, iż o obu tych wizjach można rzeczowo pisać w jednej książce”.

prof. dr hab. Jerzy Eisler

„Książka należy do najważniejszych osiągnięć ostatniej dekady w zakresie historii PRL. Konflikty między literatami a partią budziły od dawna żywe zainteresowanie, ale Konrad Rokicki przeanalizował je na podstawie zbiorów archiwalnych. Ogromnie poszerzył wiedzę o polityce kulturalnej władz PRL i postawach polskich pisarzy”.

prof. dr hab. Andrzej Friszke

„Za główną wartość postawy badawczej Konrada Rokickiego uważam skłonność do podawania w wątpliwość obiegowych sądów na temat stosunków władza–literaci w okresie gomułkowskim. To sprawia, że udało mu się wskazać na różnorodność uwarunkowań tych relacji, ich skomplikowane aspekty. Dzięki temu przedstawiony obraz jest pełniejszy niż dotychczasowy, odbiega od czarno-białych schematów. Autor dokonał również zniuansowania obiegowych interpretacji na temat wydarzeń co prawda znanych, ale dotychczas przedstawianych w sposób zbyt jednostronny, a było to możliwe dzięki dotarciu do materiałów źródłowych, które pokazują je w nowym świetle. Wreszcie udało mu się uniknąć bodajże najpoważniejszego niebezpieczeństwa, jakie ujawniły niektóre opublikowane niedawno analizy relacji władza–literaci: łatwej, nastawionej na sensacyjność i medialny rozgłos personalizacji, żywiącej się głównie informacjami zawartymi w esbeckich teczkach”.

SPIS TREŚCI

Wstęp

1. Pisarze w Polsce Ludowej

Warunki życia i twórczości

Wizerunek własny środowiska literackiego

2. Elementy systemu kontroli nad literaturą i literatami

Zasady funkcjonowania organizacji twórczych

Nadzór administracyjny i partyjny nad środowiskiem literatów

Cenzura

Inwigilacja

3. Stalinizm i odwilż w środowisku literatów

„Inżynierowie dusz”

Opozycja antysocrealistyczna

Rok 1955 i przyspieszenie przemian

4. Nadzieje i rozczarowania. Literaci pod wodzą Antoniego Słonimskiego

Odnowa w Związku Literatów Polskich

Likwidacja „Po Prostu”

Niechciana „Europa”

Rozprawa z rewizjonizmem

Burza we Wrocławiu

Rozgrywka przeciwko Słonimskiemu

5. Spokojne lata 1960-1963

Postulaty finansowe i socjalne środowiska literatów

Ciche zaostczenie kursu

Rozczarowanie pisarzy. „Frona partyjna”

„Kultura” warszawska

6. Rok 1964

Otwarte plenum Zarządu Głównego ZLP

List 34

Kontrlist

Pisarze jako podsądni

7. Przesilenie w organizacji partyjnej literatów

POP Oddziału Warszawskiego ZLP pod partyjnym prężeniem partyjnym

Memoriał Newerlego

Referat Leszka Kołakowskiego i List 15

Efekt domina

8. Apogeum konfliktu – rok 1968

Reperkusje wojny sześciodniowej

W obronie *Dziadów*. Nadzwyczajne zebranie Oddziału Warszawskiego ZLP

Marzec

„Sabat czarownic”

Normalizacja

9. Trwanie

Zakończenie

Wykaz skrótów

Bibliografia

Indeks osób